

ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

III обикновено Народно Събрание.

(Първа сесия.)

I. ЗАСЪДАНИЕ, СЪБОТА 11 ДЕКЕМВРИЙ 1882 ГОД.

(Начало въ 1 часъ и 30 мин. послѣ пладне. Подъ председателството на подпредседателя Ив. Симеоновъ.)

Председателствующия (звъни): Г-да! обявявамъ засѣданието открито. Съ Указъ на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО назначени сж: за Председателъ Негово Високо-Преосвященство Митрополитъ Прѣславский Симеонъ, за подпредседатели г-да Ив. Симеоновъ и Атанасъ Минчовъ. Първо пристѣпваме къмъ провѣрката на депутатитѣ, за това ще се четжтъ имената въ списѣка единъ по единъ, и сѣки да се обажда. Послѣ ще пристѣпимъ къмъ клятва.

Секр. Шивачевъ (отъ трибуната чете):

Руссенский Окржгъ: Г. Геровъ, Шефикъ Бей, Нури Х. Салиевъ, Афъзъ Билялъ.

Силистренский Окржгъ: Османъ Бей (нѣма го), Идризъ Оглу Ахмедъ.

Свищовский Окржгъ: Д. Г. Аневъ, Филипъ Мариновъ.

Разградский Окржгъ: Министръ Вълковичъ (нѣма го), Иванца Симеоновъ, Х. Неджибъ бей.

Видинский Окржгъ: Марко Веловъ, Велко Джановъ, Х. А. Флоровъ.

Шумненский Окржгъ: Митрополитъ Симеонъ (нѣма го), Месмедъ Кесимъ-Заде, Хюсеинъ Х. Ахмедовъ, (нѣма го), Заде Есадъ Ефенди.

Ломский Окржгъ: Илия Щърбановъ, Юр. Щърбановъ, Каменъ Симеоновъ.

Търновский Окржгъ: Илия Бобчевъ, Д. Буровъ, Д. Бошняковъ, Д-ръ Минчу Цачевъ, Ст. Х. Добревъ.

Кюстендилский Окржгъ: Ал. Карамановъ, Величко Х. Ангеловъ, Тричко Батановски, Димитаръ Станковъ.

Врачанский Окржгъ: Мин. Начевичъ (нѣма го), Костаки Анковъ, Ванда Бобошевски, Атанасъ Минчовъ.

Варненский Окржгъ: Тестеджели Мустафа, Лазаръ Дуковъ, Кръстьо Мирски, Начевичъ (нѣма го), Ибрахимъ Ибишъ, Севлиевский Окржгъ: Грековъ, Манафовъ, Шивачевъ.

Плѣвненский Окржгъ: Генералъ Соболевъ, Мецовъ, Шишковъ и Юсуфъ,

Отъ венчкитѣ депутати отсъствуватъ: Османъ Бей, Идризоглу Ахмедъ, Министръ Вълковичъ, Митрополитъ Симонъ, Хюсеинъ Хаджи Ахмедъ, Министръ Начевичъ и Мецовъ

Председателъ: Г-да! Тѣй като председатели непристигналъ още, то ний подпредседатели приврѣменно назначаваме секретари и квестори на Народното Събрание. За това назначаваме за секретари Г-на Щърбанова и Г-на Шивачева; за квестори Г-да Г. Герова и Г-на Манафова. Моля секретаритѣ да изволятъ на мѣстата си.

М-ръ на Вътр. Дѣла Генералъ Соболевъ: Имѣю честь доложить, что Господаръ, въ сила даденихъ ему отъ Свищовскаго Великаго Н. Събрания полномочи, изволилъ одобрить прилагаему при семъ форму клятви. Моля Г-на Председателя да я прочете.

Председателъ (чете): «Кълнж се въ името на единого Бога, че ще бждж вѣренъ на Княза и на законитѣ на Кня-

жеството, че ще пази свѣто и неотклонно пълномощията дадени Князу отъ Великото Народно Събрание и при извършване на длъжноститѣ си въ това Събрание ще имамъ единствено предъ очи общото благо на народа. Богъ да ни е на помощ! Аминъ.» (Гласове: Ура! да живѣе Негово Височество Александръ Князь Българский!).

Председателъ: (Къмъ Митрополитъ Мелетий Софийски) Ваше Високо-Преосвященство! Моля да вземате тѣзи клѣтва отъ всѣки единъ.

Карамановъ: Г-да! Прѣди да се даде клѣтва имамъ слѣдущето заявление.

Председателъ: Моля, нѣма да пристѣпваме къмъ разисквания прѣди да се извърши клѣтвата. Когато се свърши клѣтвата, тогазъ ще влѣземъ въ разискване.

(Дава се клѣтва).

Митрополитъ Мелетий (чете): «На първообразното съ собственна рѣка на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО написано: Александръ.

Клѣтва за Народнитѣ Прѣдставители.

Кълня се въ името на одного Бога, че ще бѣджъ вѣренъ на Княза и на законитѣ на Княжество, че ще пази свѣто и неотклонно пълномощията дадени Князу отъ Великото Народно Събрание, и при извършване на длъжноститѣ си въ това Събрание ще имамъ единствено прѣдъ очи общото благо на народа. Богъ да ни е на помощ! Аминъ.»

За утвърждение на това цѣлуйте Кръста. (Депутатитѣ дохождатъ и цѣлватъ Св. Евангелие и Кръстътъ.)

Силистренский мюфтия Ибишъ ефенди (дава клѣтва на турскитѣ депутати, чете): Бисмилляхи Рахидъ принсъ хазретлери иле имарети низамжна саджкъ оладжагъ ве принсъ хазретлери иле меджлиси кебири миллиденъ вирилмишъ оланъ мурехасеети садикане ве билиякъ шубхе хавзъ идеджекъ ве ишбу меджлисине вазифелери емилъ иджрасъ есниякъда миллетиминъ умумъ умуръ хайрнесине мюдже ретъ пиюшназаръ идеджегине мюбейе еминъ идеярумъ дже-наби аллахъ муавенетимде ола аминъ. (Гласове: «ура!» «ура!»)

Карамановъ: Г-да! Споредъ мене...

Председателъ: Сега нѣмате дума. (депутатътъ излиза). Свободни сте. — Г-да, днесъ най-първо предстои да се отговори на тронната рѣчь на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО, затова нужно е да се състави комисия, а преди да се състави тая комисия, искамъ вашето мнение: какъ да се избере тая комисия; по тайно ли гласоподаване или по явно? (Гласове: по явно). Добръ.

Кр. Мирский: Г-да, азъ бихъ помолилъ по-напрѣдъ да се състави правилникъ.

Председателъ: Бюрото знае работата си.

Аневъ: Понеже думата е за избирание отвѣтна комисия, азъ ще си позволяжъ да предложъ, щото самъ г-нъ председателътъ да предлага лицата за членове на комисията, която ще направи отговоръ на тронната рѣчь.

Георгий Геровъ: Азъ мисля, че и депутатитѣ могатъ да предлагатъ лица за членове на комисията за отговоръ на тронната рѣчь.

Д-ръ Минчо Цачевъ: До нѣйде се съгласявамъ съ г-на Анева; но азъ тоже мисля, че и депутатитѣ могатъ да предлагатъ членове, за отвѣтната комисия, и то лица, които ще отговарятъ напълно на назначението си; сирѣчь ще могатъ да изпълнятъ длъжността, която ще имъ се възложи. За тая цѣль, ако ми позволи г-нъ председателъ, азъ предлагамъ г-на Анева за единъ членъ отъ тая комисия, послѣ предлагамъ и г-на Лазара Дукова.

Секретаръ Шивачевъ: Азъ предлагамъ г-на Д-ра Цачева и г-на Манафова.

Единъ гласъ: Азъ предлагамъ г-на Мирский.

Аневъ: Трѣбваше понапредъ моето предложение да се гласоподава. Азъ понапредъ предложихъ че трѣбва г-нъ председателъ да предлага сичкитѣ членове. Ако това се отблъсне, тогава могатъ да предлагатъ всичкитѣ единъ по единъ.

Председателъ: Моля Народното Събрание, ако приема да представи бюрото кандидатитѣ за въ комисията, която ще направи отговоръ на тронната рѣчь, нека си дигне ржката. (Меншенство.) Който одобрява да се предлагатъ отъ бюрото членоветѣ за комисията да си дигне ржката (Меншенство). Тогава г. Аневъ се предложи отъ единъ депутатъ. Одобрява ли се? (Одобрява се.) Който го одобрява да си дигне ржката. (Болшанство). Одобрява се. Сега г-да казвайте други лица.

Секретаръ Шивачовъ: Азъ предлагамъ г-нъ Лазара Дукова.

Председателъ: Одобрява ли се г-нъ Дуковъ? (Одобрява се).

Секретаръ Шивачовъ: Предлагамъ г-на Манафова. (Одобрява се.)

Единъ гласъ: Азъ предлагамъ г-на Д. Бошнякова.

Председателъ: Който го одобрява да си дигне ржката. (Одобрява се).

Геровъ: Азъ предлагамъ Ибишъ Хафузъ ефенди, депутатъ отъ Варна.

Председателъ: Който го одобрява да си дине ржката. (Одобрява се.)

Лазаръ Дуковъ: Ако беше позволено единъ да се предлага отъ всѣкого, а не по двама, за да може всѣки да предлага по едно лице; г-нъ Геровъ предложи вече единъ по-напрѣдъ.

Геровъ: Не зная до колко може да стане дума за това и не знамъ до колко си има местото това, гдѣто каза г-нъ Дуковъ, че съмъ прѣдложилъ двойца. Напрѣдъ се каза, че или бюрото да предлага всичките членове за отвѣтната комисиия или г-да депутатитѣ да ги предлагатъ, и послѣ се даде право на г-да депутатитѣ да предлагатъ колкото искатъ, заради това азъ не виждамъ за умѣстно предложението на г-на Дукова.

Секретаръ Шивачовъ: Г-да! Азъ мисля, че не е още опредѣлено колко лица може да предложи всѣки депутатъ. Заради това азъ ако и да съмъ предложилъ одного още настоявамъ и предлагамъ Д-ра Цачева.

Кърстю Мирский: Г-да! Прѣди всичко азъ желая да имаме законность. Ако бѣха ме избрали за членъ на комисиията, която ще направи отговора на тронната рѣчь, азъ ще хъ да откажа тъй като не се осѣщамъ достоеенъ. Но тъй като бѣхъ прѣдложенъ отъ единъ мой събратъ, и прѣдложението му не се турна на гласоподаване, струва ми се, че това е беззаконие; заради това желая да се турне на гласоподаване.

Секретаръ Шивачевъ: Азъ предлагамъ г-на Д-ра Цачева.

Председателъ: Удобрава ли се г-нъ Д-ръ Минчо Цачевъ. (Одобрява се.)

Д-ръ Минчо Цачевъ: Позволете ми да отговори на г-на Мирский депутатъ отъ Варна, който каза че ни почнахме отъ начало съ незаконность. (Мирский: не казахъ тъй.) Моля да се не убиждава почитаемия ми събратъ; защото депутатътъ, който го предложи за тази комисиия, прѣдложението му не се взе въ внимание и за това не се прѣдложи на гласоподаване. Напълно ще се съгласите, г-не събрате, че мосто име се предложи прѣди Васъ, но не се даде на гласоподаване. Слѣдователно азъ като не съмъ обиденъ, то мисля, че и Ви не ще бъдете обиденъ, понеже всичката законна формалность е изпълнена.

Секретаръ Шивачевъ: Предлагамъ Г-на Мирский.

Председателъ: Който удобрава Г-на Мирский да си динге ржката. (13 души дигатъ). Нема вишегласие. Другого предложете Г-да, защото сж 6 души а трѣбва да станатъ 7.

Единъ Гласъ: Азъ предлагамъ Г-на Бобчева.

Бобчевъ: Азъ ще се откажа, защото не ще можа да извърша тази работа.

М-ръ Грековъ: Никой не може да се отказва.

Д-ръ Минчо Цачевъ: Ще отговори на Г-на Бобчева, депутатъ отъ Търново, както съмъ и азъ, че това което каза той сир. отказването, каза го отъ вежливостъ. Азъ зная неговитѣ способности и зная, че той е способенъ да работи въ Нар. Събрание и че той напълно отговаря на назначението което има всѣки депутатъ въ Нар. Събрание. За това, азъ го моля да си земе думата назадъ, и ако Нар. Събрание го одобри, да приеме, защото най-послѣ той е способенъ, и даже повече отъ менъ може да отговаря за службата, която Нар. Събрание му предлага да приеме.

Председателъ: Г-нъ Бобчевъ! Имате думата. (Не иска). Ще приемете.

Г-да! Предложенъ е Г-нъ Бобчевъ. Който го одобрява да си дигне ржката. (Одобрява се.)

Комисиията за тронната рѣчь се избра. Избрани сж Г-да Аневъ, Дуковъ, Минчовъ, Д-ръ Цачевъ, Бошняковъ, Ибишъ-Ефенди и Илия Бобчевъ.

Аневъ: Тѣй като избрахме комисиия за отговоръ на тронната рѣчь, тогава първо което слѣдва е, да се избере комисиия за направяването правилника на вътрешния редъ.

Ако Народното Събрание е съгласно, азъ съмъ приготвилъ единъ проектъ, който да се даде на една комисиия да го разгледа, и после да го прѣдложи на утвърждение на Народното Събрание. За това моля господ. председателя да попита Народното Събрание: дали е съгласно да се прѣдстави мой проектъ на разгледане, или не.

Председателъ: Г-нъ Аневъ каза, че има изработенъ единъ проектъ за правилникъ, който утрѣ може да прѣдстави; за това, ако искате да се разиска неговътъ проектъ въ комисиията, моля онѣзъ господа които удобраватъ това, да си дигнатъ ржката.

Д-ръ Цачевъ: Г-нъ Аневъ предлага единъ законо-проектъ за вътрѣшния редъ на Народното Събрание, нъ този проектъ не трѣбва да се тури на гласоподаване; защото правилника какъвъ ще бѣде, ще ли се приѣме този проектъ, или не, това не е сега въпросъ; въпросъ е само, да се състави една комисиия, която ще изработи единъ правилникъ за вътрѣшния редъ. Г-нъ Аневъ е приготвилъ единъ проектъ, за когото ние му благодаримъ, защото съ това ще се улесни нашия трудъ. За това азъ моля Г-на прѣдседателя, да направи това прѣдложение: да се избере една комисиия, която да изработи правилника за вътрѣшния редъ на Събранието.

Грековъ: Азъ като представителъ на Народното Събрание, искамъ да направя едно предложение, защото правителството по този въпросъ никакъ не се интересува. Азъ мисля, че пакъ по който ще достигнемъ до резултата най скоро, т. е. да добиемъ вътрешний правилникъ на събранието е този, да се състави една комисия, която ще земе въ съображение другитъ правилници, които съществуваха по-напрѣдъ въ нашитъ Събрания и може да помоли г-на Анева да внесе своя проектъ. А тя ще прѣгледа всичко това и ще прѣстави нѣщо, което по послѣ ще се разгледва въ Народното Събрание.

Този представенъ отъ комисията законопроектъ ще може да бѣде разглежданъ въ едно или двѣ засѣдания, и тогава Народното Събрание, ще се снабди съ единъ правилникъ, по който ще може да се ръководи при своитъ засѣдания. Слѣдователно не трѣбва много разискване, но просто да се пристъпи къмъ избора на тази комисия, която ще се ползува отъ всичкия материялъ, който ѝ се достави и който сама може да си намѣри. За това да не губимъ врѣме, нѣ да се пристъпи къмъ избора. Г-нъ Аневъ може да се помоли да внесе тоже своя проектъ на комисията да го прѣгледа.

Мирский: Азъ съмъ на мнението на Г-на Грекова, съ това допълнение, че този проектъ, който ще го изработи комисията, да се литографира и да ни се раздаде, за да имаме врѣме ний депутатитъ поне единъ день да го обсъждаме.

Предсѣдателъ: Сега моля, онѣзи, които одобряватъ предложението на Г-на Грекова, да се пристъпи къмъ избора на комисията, да си дигнатъ ръката. (Болшинство.) Тая комисия какъ искате да се избере: по явно или по тайно гласоподаване? (Болшинството е за явно). Сега имате рѣчь да предложите кандидати за тая комисия.

Георги Геровъ: Тука по-напрѣдъ стана забѣлѣжка отъ страна на единъ депутатъ, че имало депутати, които предлагали по едно или по двѣ лица; за това по-добръ е, да се тури единъ редъ въ това отношение и да се означа, колко лица има право всѣкой депутатъ да предлага: дали едно, дали двѣ, или колкото иска. И да не става неспоразумѣние, нѣка се гласоподава това предложение по-напрѣдъ.

Пачевъ: Азъ предлагамъ: всѣкой по едно лице да предлага.

Предсѣдателъ: Който одобрява по едно лице да се предлага, да си дигне ръката. (Всички дигатъ). Сега моля да се предложатъ членоветъ.

Мирский: Да се опредѣли по-напрѣдъ числото: колко души да съставятъ комисията.

Предсѣдателъ: Азъ мисля 6 или 7 души.

Георги Геровъ: Азъ предлагамъ 6 души, защото колкото по-много ги има, толкова по-бѣсно се свършва работата.

Предсѣдателъ: Съгласно ли е събранието 6 души да се избератъ? (Приема се).

Единъ Депутатъ: Азъ предлагамъ г-на Мирский.

Предсѣдателъ: Предлага се г-нъ Мирский за членъ на комисията; приема ли се? (Приема се).

Г. Геровъ: Азъ предлагамъ г-на Филипа Мариновъ.

Предсѣдателъ: Приема ли се? (Приема се).

Секретаръ Шивачевъ: Азъ предлагамъ г-на Анева.

М-ръ Грековъ: Онѣзи членове които сж вече избрани въ едната комисия, да не се назначаватъ въ друга; защото ако комисията се състои отъ разни лица, то ще могатъ същеврѣменно да засѣдаватъ и двѣтѣ комисии и по скоро ще може да се върши работата. Но, ако сж едни и сжтитѣ лица и въ двѣтѣ комисии, то тѣ не могатъ да засѣдаватъ въ сжщото време, а ще трѣбва да засѣдаватъ въ разни врѣмена, нѣщо, което ще бѣде по-мѣчно. Азъ мисля, че има доста способни хора, които ще могатъ да съставятъ двѣтѣ комисии.

Единъ гласъ: Азъ прѣдлагамъ г-на Бурова. (Приема се.)

Д-ръ Пачевъ: Азъ прѣдлагамъ г-на Илия Щърбанова. (Приема се.)

Единъ гласъ: Азъ прѣдлагамъ г-на Костаки Анковъ. (Приема се.)

Грековъ: Азъ прѣдлагамъ г. Есадъ Ефенди. (Приема се.)

Секретаръ Шивачевъ (чете имената на избранитъ): г-да Мирский, Ф. Мариновъ, Буровъ, Щърбановъ, Костаки Анковъ и Есадъ Ефенди.

Предсѣдателъ: За днесъ дневния редъ е исчерпенъ, който се състоеше отъ избирането на комисия за отговора на тронната рѣчь и комисия за изработване на вътрѣшенъ правилникъ; и понеже това се свърши, обявявамъ засѣданието закрито. Идущето засѣдание ще стане въ понедѣльникъ на 1 часъ слѣдъ пладнѣ.

(Конецъ въ 2 часа и 30 минути.)

Директоръ на стенографическото бюро: **А. Безеншекъ.**